

AGNIESZKA TURSKA-KAWA

TOŻSAMOŚĆ MIEJSCA W STRATEGIACH POLSKICH ORGANIZACJI REGIONALNYCH

Związek z miejscem jest diagnozowany najczęściej jako emocjonalne zaangażowanie czy więź pomiędzy jednostką a wspólnotą lokalną czy otoczeniem. To „uczestniczenie w doświadczeniach [...] innych ludzi, lub też proces utożsamiania się z określoną osobą, grupą czy przedmiotem [...], z rolą społeczną”¹. Przejawia się on również zainteresowaniem życiem i aktywnością członków wspólnoty, poparciem dla wspólnie wytyczonych celów, wartości, norm². Odczuwanie pozytywnie nacechowanej więzi względem miejsca implikuje określone zachowania w stosunku do jego mieszkańców i otoczenia geograficznego. Tak rozumiana interakcja zarysowuje dwie płaszczyzny analiz, po pierwsze, tzw. „zakorzenie”, związek z regionem geograficznym, który dla jednostki ma istotne walory historyczne czy kulturowe, po drugie, związek społeczny, który będzie przejawiał się w przywiązaniu do danej zbiorowości i poczuciu uwspólnotowania z nią poprzez dzielenie tych samych wartości, dążeń, potrzeb.

Siła związku z miejscem łączy się z dwoma jego wymiarami, które często w literaturze przedmiotu używane są zamiennie, mianowicie z identyfikacją

Dr AGNIESZKA TURSKA-KAWA – adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego, adres do korespondencji: ul. Bankowa 11; 40-007 Katowice, e-mail: agnieszka.turska-kawa@us.edu.pl

¹ A.L. Bertrand, Z.T. Wierzbicki, *Socjologia wsi w Stanach Zjednoczonych: stan i tendencje rozwojowe*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1970, s. 91

² J. Turowski, *Uwarunkowania identyfikacji mieszkańców z osiedlem – na podstawie badań*, [w:] *Przemiany miejskich społeczności lokalnych w Polsce*, red. S. Nowakowski, Warszawa: PWN 1974.

oraz przywiązaniem³. W przypadku identyfikacji dominującą rolę odgrywa aspekt poznawczy, który umożliwia jednostce wykrystalizowanie odrębnego od innych obrazu siebie, wspólnoty i obszaru, opartego na przekonaniach, wiedzy i chęci kontynuowania doświadczeń przodków. Dzięki temu ludzie dość łatwo świadomie artykułują własną identyfikację. Z kolei w przywiązaniu obserwujemy przede wszystkim nacechowanie emocjonalne.

Badania prowadzone w obszarze identyfikacji i przywiązania do regionu wskazują na pewne prawidłowości. Otóż przywiązanie do miejsca wiąże się ze wzrostem aktywności w strukturach instytucjonalnych oraz zbiorowych przedsięwzięciach na rzecz społeczności⁴, a także z silniejszym zakorzeniem w miejscu, skutkującym mniejszą liczbą i częstotliwością migracji⁵. Ponadto, emocje oraz wiedza i wspólne wartości wpływają na zaangażowanie w sprawy społeczności lokalnej⁶. Z punktu widzenia podmiotów politycznych jednostki odczuwające silną więź z otoczeniem geograficznym i społecznym będą pożądanymi wyborcami – lojalnymi i zaangażowanymi w realizację działań na rzecz regionu, tym samym aktywnie popierającymi program działań na rzecz tego otoczenia. Teza ta uzyskała potwierdzenie w badaniach Agnieszki Michalskiej

– więź psychospołeczna z otoczeniem była silniejsza u jednostek, które przejawiały intensywniejsze uczestnictwo w akcjach prolokalnych, członkostwo w partiach politycznych, zrzeszeniach czy stowarzyszeniach⁷.

Odczuwane przywiązanie do miejsca jest szczególnie ważne w kontekście globalnych zmian umożliwiających swobodne przemieszczanie się i zacieranie granic państwowych, co ewidentnie wpływa na trudności w budowaniu oraz osłabienie więzi identyfikacyjnych⁸. Procesy te sprzyjają także przemieszcza-

³ I. K n e z, *Attachment and identity as related to a place and its perceived climate*, "Journal of Environmental Psychology", 25(2005), s. 207-218.

⁴ A. M i c h a l s k a, *Indywidualny i kolektywny wymiar identyfikacji przestrzennej*, „Studia Regionalne i Lokalne”, 4(14)(2003), s. 77-90.

⁵ M. L e w i c k a, *Identyfikacja z miejscem zamieszkania mieszkańców Warszawy: determinanty i konsekwencje*, [w:] *Spółeczna mapa Warszawy*, red. J. Grzelak, T. Zarycki, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar 2004, s. 273-315; taż *Place attachment, place identity, and place memory: Restoring the forgotten city past*, "Journal of Environmental Psychology", 28(2008), s. 209-231.

⁶ A. K o c i s z e w s k i, *Regionalizm mazowiecki*, „Studia Regionalne i Lokalne”, 1(8)(2002), s. 123-134.

⁷ A. M i c h a l s k a, *Psychospołeczne więzi z miejscem zamieszkania – na przykładzie wybranych osiedli łódzkich i wsi Brudzewice*, „Studia Regionalne i Lokalne”, 2002, nr 1(8), s. 93.

⁸ Np.: Z. B a u m a n, *Dwa szkice o moralności ponowoczesnej*, Warszawa: Instytut Kultury 1994, s. 7-39; M. K e m p y, *Kultura narodowa wobec zmienności tradycji*, [w:] *Kultura narodowa i polityka*, red. J. Kurczewska, Warszawa: Oficyna Naukowa 2000, s. 64-79.

niu się ludzi między kulturami – idee, wartości, symbole równie łatwo przenikają przez granice terytorialne, co sprawia, że coraz trudniejsze lub niemożliwe staje się „nieuczestniczenie w przemianach, które niesie nowoczesność”⁹. Jak pisze Ryszard Kapuściński: „zmienia się kultura świata – coraz bardziej dominuje w niej doraźność, terażniejszość, chwila aktualna, pospieszny komentarz, który musi być wygłoszony już teraz, natychmiast”¹⁰. Wyniki badań przeprowadzonych w krajach Europy Zachodniej i Ameryki zwracają uwagę, że przestrzeń przestaje spajać więzi społeczne¹¹. Nie są to jednak jednoznaczne tezy, bowiem część autorów sugeruje, że procesy globalizacyjne sprzyjają właśnie zespalaniu wspólnot terytorialnych i relacyjnych¹².

W procesie budowania i pielęgnowania przywiązania i identyfikacji z miejscem ważne jest odwoływanie się do dwóch mechanizmów psychologicznych, które stanowią fundament tego związku. Pierwszym z nich jest potrzeba przynależności, która wiąże się z odczuwaniem konieczności przynależności do jakiejś wspólnoty oraz bycia przez nią zaakceptowanym. Aprobująca świadomość przynależności do grupy jest istotnym elementem więzi społecznej, którą Jan Turowski określa jako „świadomość grupową, świadomość zbiorową, jako poczucie łączności czy też poczucie solidarności”¹³. Drugi z kolei, to tożsamość społeczna, dla której miejsce jest jednym z podstawowych wyznaczników. Charlotte Bretherton oraz John Fogler zwracają uwagę, że tożsamość „wypływa z członkostwa w grupach społecznych lub podzielenia zestawów norm i wartości, które są wspólne dla pewnej liczby jednostek”¹⁴.

⁹ A. Giddens, *Nowoczesność i tożsamość. „Ja” i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2006, s. 31.

¹⁰ R. Kapuściński, *Lapidarium VI*, Warszawa: Czytelnik 2007, s. 35.

¹¹ B. Wellman, P.J. Carrington, A. Hall, *Networks as personal community*, [w:] *Social Structures. A Network Approach*, red. B. Wellman, S.D. Berkovitz, Cambridge: Cambridge University Press 1988, s. 130-184.

¹² R. Strassoldo, *Globalism and localism: Theoretical reflections and some evidence*, [w:] *Globalization and Territorial Identities*, red. Z. Milnar, Aldershot: Avebury 1992, s. 35-59.

¹³ J. Turowski, *Więź społeczna w grupie*, [w:] *Zbiorowości terytorialne i więzi społeczne. Studia i szkice socjologiczne dedykowane prof. W. Piotrowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, red. O. Starosta, Łódź: Wydawnictwo UŁ 1995, s. 22.

¹⁴ Ch. Bretherton, J. Fogler, *The European Union as a Global Actor*, London–New York: Routledge 1999, s. 226.

POTRZEBA PRZYNALEŻNOŚCI

Jednym z mechanizmów regulujących relacje jednostki z otoczeniem społecznym są potrzeby, które dynamizują zachowanie, uaktywniając je w kierunku możliwego zaspokojenia odczuwanego braku, sygnalizowanego przez potrzebę. Pojęcie i funkcjonowanie potrzeb jest jednym z najbardziej znanych i czytelnych elementów osobowości. Wśród elementarnych potrzeb każdego człowieka wskazywana jest potrzeba przynależności¹⁵, która często pełni rolę pomocną w dookreśleniu naszego Ja. Postrzegamy się jako członka konkretnej rodziny, grupy społecznej, regionu czy państwa. To pragnienie uczestnictwa w jakiejś strukturze, z której członkami jednostka podziela wartości, cele, normy. To motywacja, która wiąże się z potrzebą nawiązywania i utrzymywania stabilnych i wspierających relacji społecznych. Jest ona często nazywana również potrzebą społeczną czy afiliacji.

Na istotność potrzeby przynależności wskazują wyniki badań, które podają diagnozie efekty jej niezaspokojenia. Przede wszystkim zwraca się uwagę, że prowadzi ona do depresji, smutku oraz niskiego poczucia własnej wartości¹⁶. Ponadto jednostka ma wówczas problem z realizacją długoterminowych celów, które wymagają społecznej kontroli zachowania. W procesie dążenia do nich częściej także przejawia zachowania, w których nie występuje troska o potrzeby innych ludzi oraz pojawiają się elementy krzywdzące, jak na przykład różne formy agresji¹⁷. Jednym z mechanizmów psychologicznych, który uzasadnia fakt uruchamiania zachowań destrukcyjnych w momencie odczuwanej niezaspokojonej potrzeby przynależności, jest zagrożenie tożsamości. Odczucie to wiąże się ze świadomością jednostki, że nie jest ona ce-

¹⁵ W literaturze przedmiotu nie ma kategorycznego rozróżnienia, czy potrzeba przynależności jest potrzebą niedoboru czy wzrostu. Pierwszą grupą potrzeb rządzi prawo redukcji, ich deprywacja ukierunkowuje zachowanie na ich zaspokojenie, które jednocześnie neutralizuje napięcie powstałe w wyniku odczuwanego braku. Z kolei w przypadku potrzeb wzrostu osiągnięcie satysfakcji nie redukuje napięcia, ale je często intensyfikuje. Dla części autorów zaspokojenie potrzeby przynależności unieruchamia siły motywacyjne dążące do jej wypełnienia, inni z kolei przytaczają dowody na to, że zaspokojenie tej potrzeby uruchamia pragnienie pogłębiania i poszerzania płaszczyzny przynależności. Zob.: *Encyclopedia of Human Relationships*, t. I, red. H.T. Reis, S. Sprecher, Thousand Oaks, CA: SAGE 2009, s. 467.

¹⁶ R.F. Baumeister, J.M. Twenge, N. Carrasco, *The inner world of rejection: Effects of social exclusion on emotion, cognition, and self-regulation*, [w:] *The social self: Cognitive, interpersonal, and intergroup perspectives*, red. J.P. Forgas, K.D. Williams, New York: Psychology Press 2002, s. 161-174.

¹⁷ Za: S. Thaus, K. Aquino, *Self-Defeating Behaviors in Organizations: The Relationship Between Thwarted Belonging and Interpersonal Work Behaviors*, "Journal of Applied Psychology", 92(2007), No. 3, s. 841.

niona i akceptowana przez określoną grupę. Wskazuje się, że konsekwencją tego w krótkim okresie może być agresja, motywowana raczej przez chęć sprawdzenia siebie i dania upustu negatywnym emocjom, niż długoterminowe strategie zwiększania swojej atrakcyjności w grupie¹⁸. Wśród innych konsekwencji niezaspokojenia potrzeby przynależności podkreślić należy negatywne emocje i odczucia, które rodzą się w jednostce, takie jak wstyd, poczucie samotności, poczucie winy. Potrzeba przynależności została uznana za dominującą potrzebę w grupie młodzieży w badaniach Ewy Wysockiej¹⁹.

Podkreślić należy, że potrzeba przynależności nie wiąże się wyłącznie z akceptacją czy lubieniem przez innych ludzi, ani z samą przynależnością do grupy. Kontakt z grupą musi być bowiem oparty na tych dwóch płaszczyznach – poczuciu jedności z jej członkami, którzy dają jednostce wsparcie, akceptację i satysfakcjonujące relacje. Rozbudzanie w jednostce i odwoływanie się do jej przywiązania i identyfikacji z regionem dotyka zatem jednej z fundamentalnych potrzeb człowieka. Tego typu przekaz pozwala na uczestniczenie we wspólnocie, która podziela podobne doświadczenia, tradycje, historię, ale także normy, zwyczaje i aktywności. Jednocześnie przynależność ta jest „łatwiejsza” poznawczo, niż przynależność do grupy nowej, bowiem w tę relację jednostka wchodzi już z określonym bagażem wiedzy i przeżyć, które stanowią jej wkład i są pielęgnowane przez wspólnotę.

TOŻSAMOŚĆ SPOŁECZNA A TOŻSAMOŚĆ REGIONALNA

Tożsamość społeczna (*social identity*) jest związana ze strukturą My, umożliwia efektywną realizację ról związanych z pozostawaniem w bliskości z drugim człowiekiem bez obawy o utratę własnej autonomii oraz z poczuciem swobody działania wraz z podejmowaniem współpracy razem z nim czy też na jego rzecz²⁰. Tożsamość społeczna to identyfikacja z konkretnymi grupami lub abstrakcyjnymi kategoriami, do których jednostka należy, bądź też aspiruje do

¹⁸ J. Crocker, L.E. Park, *The costly pursuit of self-esteem*, "Psychological Bulletin", 2004, nr 130, s. 392-414.

¹⁹ E. Wysocka, *Młodzież o sobie – potrzeby, plany, ocena rzeczywistości i własnych możliwości kreowania życia jako wyznacznik społecznej aktywizacji vs wyuczonej bezradności*, <http://www.przeciw-ubostwu.brpo.gov.pl/pliki/1233561012.pdf> (21.12.2012).

²⁰ J. Strelau, D. Doliński, *Psychologia. Podręcznik akademicki*, t. II, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne 2008, s. 270.

przynależności²¹. To świadomość jednostki dotycząca jej przynależności do grup, w których członkostwo ma dla niej emocjonalne i wartościowe znaczenie²². Jednostka internalizuje określone kategorie społeczne, które stają się częścią jej samej. Integralnym elementem tego procesu jest definiowanie siebie poprzez przynależność do pewnych grup (grupy) i jednocześnie poprzez separację tych grup (grupy) od innych.

Dzięki tożsamości społecznej jednostka lokuje siebie w konkretnym obszarze rzeczywistości społecznej. Proces społecznej identyfikacji pełni kilka ważnych funkcji. Przede wszystkim tożsamość społeczna zwiększa pewność siebie oraz poczucie własnej wartości²³. Ma to wyraz w przypisywaniu pozytywnych cech własnej grupie (moralność, skuteczność, wyższy status), przy negatywnej charakterystyce innych²⁴. Jednocześnie negatywna informacja, otrzymana na temat grupy, która nadaje jednostce tożsamość, uruchamia najczęściej proces bagatelizowania tej informacji lub przypisywania podobnego lub większego natężenia tej cechy innym grupom²⁵. Kay Deaux, Anne Reid, Kim Mizrahi i Dave Cotting²⁶ wskazują dodatkowo na fakt, że identyfikacja społeczna jest odpowiedzialna za lepszą współpracę wewnątrzgrupową.

Szczególnym przypadkiem tożsamości społecznej jest tożsamość regionalna, która opiera się zarazem na tradycji regionalnej, odnoszonej do wyraźnie zdefiniowanego i delimitowanego terytorium, regionu (miejsca), jego specyficznych cech społecznych, kulturowych (symbolicznych), gospodarczych czy nawet topograficznych, wyróżniających go spośród innych regionów (miejsc)²⁷. Ukształtowana tożsamość regionalna najczęściej prowadzi do

²¹ H. Tajfel, *Human Groups and Social Categories: Studies in Social Psychology*, Cambridge: CUP Archive 1981.

²² J.C. Turner, *Towards a cognitive redefinition of the social group*, [w:] *Social identity and intergroup relations*, red. H. Tajfel, Cambridge: Cambridge University Press 2010, s. 18.

²³ I. McGregor, H. Reeshma, K. So-Jin, *Can ingroup affirmation relieve outgroup derogation*, "Journal of Experimental Social Psychology", 44(2008), Sept., s. 1395-1401.

²⁴ K. Long, R. Spears, *The self-esteem hypothesis revisited: Differentiation and disaffected*, [w:] *The social psychology of stereotyping and group life*, red. R. Spears, P.J. Oakes, N. Ellemers, S.A. Haslam, Oxford: Basil Blackwell 1997, s. 296-317.

²⁵ T.E. Ford, G.R. Tönnander, *The role of differentiation between groups and social identity in stereotype formation*, "Social Psychology Quarterly", 61(1998), No. 4, s. 372-384.

²⁶ K. Deaux, A. Reid, K. Mizrahi, D. Cotting, *Connecting the person to the social: The functions of social identification*, [w:] *The psychology of the self*, red. T.R. Tyler, R.M. Kramer, O.P. John, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum 1999, s. 91-113.

²⁷ Tak zdefiniowana tożsamość regionalna staje się równocześnie szczególnym przypadkiem tożsamości kulturowej. Zob. więcej: M. Szczępański, A. Śliz, *Dylematy regionalnej tożsamości. Przypadek Górnej Śląska*, „Śląsk”, 2010, nr 10, s. 15-19.

zachowań prospołecznych, ukierunkowanych na podtrzymywanie tradycji, więzi z mieszkańcami danego miejsca. W przypadku silnie nacechowanego emocjonalnie związku, odczuwane poczucie zagrożenia tożsamości może prowadzić do aktywności agresywnej czy terrorystycznej, których przykładem będą chociażby konflikty bałkańskie.

Tożsamość regionalna jest przedmiotem analiz badaczy wielu dyscyplin. Tym samym podkreślić należy jej wielowymiarowość, ukazującą perspektywy podejść. Wśród najważniejszych wskazać należy²⁸:

a) perspektywę psychologiczną, w której uwagę ogniskuje się na indywidualnej identyfikacji z regionem oraz jego społecznością i kulturą,

b) perspektywę socjologiczną, w której funkcjonuje w świadomości zbiorowej podział na: „my” i „oni” oraz towarzyszące mu poczucie odrębności,

c) perspektywę politologiczną, gdzie podkreśla się formy aktywności politycznej, dominujące partie polityczne, preferencje wyborcze, historyczne i nowe instytucje polityczne, poziom uczestnictwa w życiu politycznym a w tym i frekwencje wyborcze, deklarowane zainteresowanie aktorami życia politycznego, publicznymi i zakulisowymi zjawiskami związanymi ze sprawowaniem władzy,

d) perspektywę geograficzną, przypisanie do przestrzeni i miejsc,

e) perspektywę antropologiczną i etnograficzną, w której istotna jest świadomość dziedzictwa kulturowego, rozumienie i odczytywanie znaczeń, symboli kultury materialnej oraz jej korelatów,

f) perspektywę historyczną, odwołującą się do analiz indywidualnego i zbiorowego związku z dziejami regionu, jego bohaterami i instytucjami historycznymi,

g) perspektywę ekonomiczną, podkreślającą wspólnotę gospodarowania, kooperację i konkurencję międzyregionalną w wymiarze ekonomicznym w skali kraju, kontynentu i systemu światowego,

h) perspektywę urbanistyczno-architektoniczną, dla której ważne jest istnienie pewnych szczególnych dla regionu form budownictwa, układu planistycznego, zwłaszcza w odniesieniu do budownictwa tradycyjnego,

i) perspektywę światopoglądową, poddającą analizie religijność oraz wspólną obrzędowość i praktyki religijne, a także postawy etyczne ukształtowane w przestrzeni jednego kręgu kulturowo-religijnego,

j) perspektywę ekologiczną, odwołującą się do świadomości regionalnego ekosystemu,

²⁸ Tamże.

k) perspektywę informatyczną, w której zwraca się uwagę na otwartość na współczesny, informatyzujący się świat.

Współczesne środowisko społeczne jest labilne i zróżnicowane, często zmieniające wymagania i kontekst funkcjonowania jednostki. Sprawia to, że coraz większy nacisk kładziony jest na teraźniejszość, bowiem to ona pełni najważniejszą rolę jako regulator zachowania. Tak zarysowany kontekst społeczny charakteryzuje się: dużą dynamiką zmian, różnorodnością i zmiennością ofert, krótką perspektywą czasową, zmianą znaczenia poszczególnych zasobów jednostkowych i społecznych, dominacją kultury prefiguratywnej, detradycjonalizacją, dominacją tożsamości osobistej Ja nad tożsamością społeczną My²⁹. Nieustannie modyfikowane oczekiwania społeczne, niejednokrotnie trudne do przewidzenia, implikują duży stopień indywidualizacji tożsamości³⁰ oraz słabe poczucie tożsamości grupowej. Aktywność społeczności regionalnej w tych procesach ma swoje odzwierciedlenie w przemianach tożsamościowych. Wśród najważniejszych konsekwencji wskazać należy fakt, że w społeczeństwach sieciowych miejsce traci swe znaczenie i coraz częściej staje się złudzeniem³¹. Intensywne tempo zmian obejmujące niemalże wszystkie sfery funkcjonowania człowieka sprawia, że trudno w otoczeniu znaleźć poczucie bezpieczeństwa, które będzie trwałą wartością i jednocześnie obietnicą przyszłości w określonym kształcie. Rozbudzana i pielęgnowana w jednostce identyfikacja z regionem może tego typu bezpieczeństwo gwarantować. Odwołuje się ona bowiem najczęściej do tradycji i przeszłości, w której przywoływane wzorce są albo uznawane za aktualne, albo adaptowane do teraźniejszości, a jednocześnie kształtuje przyszłe wzorce, dające jednostce poczucie ciągłości i stabilności jutra.

²⁹ K. A p p e l t, *Środkowy okres dorosłości. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać?*, [w:] *Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa*, red. A.I. Brzezińska, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne 2005, s. 541.

³⁰ Sytuacja taka wymaga od jednostki nowych kompetencji, które pozwolą jej efektywniej radzić sobie ze zmieniającymi się warunkami otoczenia społecznego. Dla jednostek efektywnie adaptujących się do zmian są one źródłem wielu szans na dynamiczny rozwój.

³¹ G i d d e n s, *Nowoczesność i tożsamość...*

TOŻSAMOŚĆ REGIONALNA
A TOŻSAMOŚĆ NARODOWA
W PRZEKAZACH POLSKICH ORGANIZACJI REGIONALNYCH

Świadomość regionalna stała się motorem ugrupowań, które swoje cele statutowe zogniskowały wokół rozbudzania i pielęgnowania tożsamości regionalnej. Poczucie przynależności do społeczności regionalnej wiąże się z dokonaniem wyboru określonego stylu życia i podejścia do spraw codzienności. Afiliacja ta nie jest oparta na tajemniczej kosmogonii, u której podstaw znajduje się mit powstania wspólnoty³². Przynależność ta jest wyborem, którego mniej lub bardziej świadomie dokonują jednostki, dbając i podtrzymując więź z miejscem i wspólnotą. Wyznacza ona sposób bycia oraz zespół elementów psychologicznych, określających stosunek jednostki do spraw codziennych. Tym samym aktywność ugrupowań ukierunkowana jest właśnie na te kwestie, które są obecne w życiu każdego mieszkańca. Jak zaznaczono wcześniej, kształtowanie przynależności do tego typu wspólnoty jest zdecydowanie łatwiejsze dla jednostki, bowiem wiele z aspektów tej identyfikacji jest już ukształtowanych na bazie urodzenia i socjalizowania w określonym obszarze i wspólnocie. Ponadto podkreślanie tożsamości regionalnej jako odwołania do psychologicznych aspektów jednostkowego funkcjonowania może być swoistym panaceum na dezintegrację potrzeby przynależności oraz trudności w zakorzenieniu społecznym, będącym odpowiedzią na procesy globalizacyjne.

Związek z regionem często budowany jest w odniesieniu do tożsamości narodowej, co ma swój wyraz w deklaracjach i postulatach odwołujących się chociażby do stopnia pożądanej samodzielności. Przynależność regionalna jest starsza i silniejsza niż państwowa³³. Ta ostatnia kojarzy się często z centralizacją i narzucaniem niekorzystnych dla regionów rozwiązań służących podtrzymaniu władzy w odległej stolicy. Tożsamość narodowa najczęściej analizowana jest w dwóch wymiarach: w odniesieniu do ciągłości oraz w odwołaniu do odrębności³⁴. W pierwszym podkreśla się trwałość, tradycję, terytorium, doświadczenia przeszłości, wybrane elementy kultury, przekazywane przez kolejne pokolenia. Jak zauważa Leszek Kołakowski, żadna zbiorowość nie może istnieć bez świadomości, że jej obecna egzystencja jest prze-

³² K. Tomaszewski, *Regiony w procesie integracji europejskiej*, Warszawa: Wolters Kluwer Polska 2007, s. 166.

³³ Tamże, s. 167.

³⁴ Z. Boksański, *Tożsamości zbiorowe*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2005, s. 109-110.

dłużeniem istnienia w przeszłości: „Tożsamość narodowa wymaga pamięci historycznej. Z tego względu jest rzeczą bez znaczenia, co w tej pamięci jest prawdą, półprawdą, a co zwykłą legendą. [...] im dalej w przeszłość sięgają te rzeczywiste lub urojone wspomnienia, tym mocniej ugruntowana jest jego tożsamość narodowa³⁵. W drugim wymiarze tożsamość konstruuje się na zasadzie kontrastów i różnic między nami, a innymi narodami. Podkreśla się w nim cechy ważne dla danej wspólnoty, podzielane wartości i normy, które spajają daną grupę w odróżnieniu od innych. Cechy te mogą wywodzić się z tradycji, przeszłości, doświadczeń, stąd te dwa podejścia nie są kategoriycznie rozłączne, ale wzajemnie się uzupełniają.

Odwołania do tożsamości narodowej są obecne niemalże w każdym dyskursie społecznym, inicjowanym przez ugrupowania regionalne, nie są jednak jednoznaczne w ich polityce. Ukierunkowując swoje działania i cele na region i jego mieszkańców przekaz ten różnie stratyfikują względem ich identyfikacji z narodem jako całością. Trzy podstawowe strategie stosowane przez organizacje regionalne w płaszczyźnie budowania relacji między proponowanymi przez nie postulatami a tożsamością narodową to:

1. *autonomizm regionalny* – podkreślający kategorię identyfikację z regionem, przekładającą się na aktywność zmierzającą do zapewnienia mu pełnej autonomii,

2. *dychotomia narodowo-regionalna* – wskazująca na równoległe poczucie przynależności do narodu oraz wspólnoty regionalnej,

3. *dominanta narodowa* – w której tożsamość regionalna jest częścią tożsamości narodowej, a działania na rzecz pielęgnowania kultury regionu są środkiem na rzecz służby ojczyźnie.

Ugrupowaniem, które w swoich przekazach i działaniach odwołuje się do pierwszej strategii, jest Ruch Autonomii Śląska (RAŚ). RAŚ to ponadpartyjne stowarzyszenie, które w swoich działaniach stara się łączyć tradycję z nowoczesnością, postulując odzyskanie przedwojennej autonomii Górnego Śląska w postępowej formie, co zostało podkreślone w pierwszym celu statutowym stowarzyszenia. Inspiracją dla działań RAŚ jest zachodnioeuropejski regionalizm, podążając za którym proponują wprowadzenie w Polsce silnych autonomicznych województw, niezależnych finansowo od władzy centralnej i samodzielnie decydujących o własnych sprawach. Wśród pozostałych celów warto podkreślić zacieśnianie więzi i uwspólnotowienie mieszkańców Śląska, w szczególności: pogłębianie ich tożsamości regionalnej, współuczestniczenie

³⁵ L. Kołakowski, *O tożsamości zbiorowej*, [w:] red. K. Michalski, *Tożsamość w czasach zmiany. Rozmowy w Castel Gandolfo*, Kraków: ZNAK, s. 47.

w integracji wszystkich zamieszkujących Śląsk, kształtowanie i rozwijanie ich aktywnej postawy obywatelskiej, ochronę środowiska naturalnego oraz spuścizny materialnej i duchowej przodków czy promocję i kształtowanie pozytywnego wizerunku Śląska³⁶.

RAŚ proponuje wiele zmian w Konstytucji RP, które mają na celu wprowadzenie autonomii regionów z właściwym zakresem ustawodawstwa (województwa autonomiczne z odrębnymi statutami) oraz ochronę i poszanowanie dla ich dziedzictwa kulturowego. Nad województwami autonomicznymi nadzór ma sprawować Prezes Rady Ministrów, ale w granicach i formach określonych w Konstytucji. Członkowie województw autonomicznych mają wchodzić w skład Senatu. W zależności od wielkości województwa autonomicznego przysługuje mu określona liczba głosów, która przekłada się na ilość delegowanych do Senatu reprezentantów. Do Senatu mają być kierowane wszystkie projekty Rady Ministrów w celu zaopiniowania. Propozycje konstytucyjne RAŚ rozdzielają kompetencje państwa i województw autonomicznych, jednak zaznaczono, że województwom autonomicznym przysługuje prawo do rozszerzania zakresu przysługujących im kompetencji. Ponadto te sprawy, które nie są wyraźnie delegowane w Konstytucji, mogą przejść do właściwości województw autonomicznych na mocy ich statutów. Kompetencja w sprawach, które nie zostałyby przyjęte na mocy statutów, przynależy państwu, którego normy mają pierwszeństwo w razie kolizji przed normami województw autonomicznych we wszystkim co nie należy do ich wyłącznej kompetencji. Prawo państwowe, w każdym razie, dopełnia prawo województw autonomicznych. Ponadto propozycje zmian w Konstytucji szczegółowo określają zakres autonomii dla województw oraz sposób ich funkcjonowania. Wprowadzają także pojęcie ustawy organicznej, będącej źródłem prawa tuż po Konstytucji, która rozwija prawa i wolności publiczne, aprobując statuty autonomii. Warto zaznaczyć, że w myśl tych propozycji RAŚ opublikował na swej stronie internetowej³⁷ propozycję Statutu Organicznego Śląskiego Województwa Autonomicznego.

Wyrazem celów statutowych i konstytucyjnych postulatów są aktywne działania podejmowane w regionie przez RAŚ, niejednokrotnie z rozgłosem również poza region. Wśród najważniejszych warto wskazać agitację przed Narodowymi Spisami Powszechnymi w 2002 roku oraz w 2011 pod hasłem

³⁶ Rozdział II, § 12, Statut Ruchu Autonomii Śląska, dostępny w całości na stronie: <http://autonomia.pl/n/statut-ruchu-autonomii-slaska> (27.12.2012).

³⁷ Zarówno projekt zmian w Konstytucji RP, jak i Statut Organiczny Śląskiego Województwa Autonomicznego dostępne są na stronie: www.autonomia.pl (27.12.2012).

„Masz prawo zadeklarować narodowość śląską”. W pierwszym tożsamość tę zadeklarowało 173 tys. mieszkańców, w kolejnym aż 809 tys. Ciekawą akcją był happening „Utwórzmy żółto-niebieskie serce”, zorganizowany 17 kwietnia 2011 roku. Pod katowickim Pomnikiem Powstańców Śląskich zebrało się nieco ponad trzysta osób, aby dzięki trzymanym w dłoniach żółtym i niebieskim kartonikom stworzyć wielkie serce w barwach Górnego Śląska. Jak deklarowali organizatorzy, wydarzenie to miało być pełną humoru i pozytywnych emocji reakcją górnośląskich regionalistów na krzywdzące wypowiedzi licznych polityków i publicystów, protestem przeciwko brutalizacji debaty publicznej na temat Śląska i braku zrozumienia wobec postaw tożsamościowych jego mieszkańców. Do innych akcji należy coroczny „Marsz Autonomii” w celu przypomnienia okoliczności ustanowienia autonomii ustawą konstytucyjną sejmu RP w dniu 15 lipca 1920 roku oraz wiele bieżących zdarzeń, jak konkursy wiedzy o Śląsku, msze z kazaniem w gwarze śląskiej, wprowadzanie tablic z nazwami miejscowości w tejże gwarze.

Druga strategia – *dychotomia narodowo-regionalna* – charakterystyczna jest dla Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego (ZKP)³⁸. To organizacja społeczno-kulturalna, zrzeszająca Pomorzanie oraz wszystkie osoby, które utożsamiają się z jej celami statutowymi. Cele te ukierunkowane są przede wszystkim na rozbudzanie szerokiej inicjatywy dla wszechstronnego rozwoju kulturowego, społecznego i gospodarczego całego Pomorza oraz kultywowanie i rozwijanie jego specyfiki kulturowej. Ponadto działacze dbają o promocję i szerzenie w społeczeństwie znajomości tradycji kaszubsko-pomorskiej. Zadeklarowane cele organizacja realizuje m.in. poprzez pielęgnowanie i rozwijanie języka kaszubskiego oraz dialektów pomorskich, prowadzenie działalności związanej z tworzeniem i popularyzacją wartości regionalnych, wskazywanie potrzeb z zakresu gospodarki, oświaty i kultury oraz życia społecznego, opracowywanie odpowiednich wniosków i opinii czy wskazywanie potrzeb z zakresu gospodarki, oświaty i kultury oraz życia społecznego, opracowywanie odpowiednich wniosków i opinii.

W ostatnim czasie rozgorzała w środowisku kaszubskim dyskusja o statusie społeczności kaszubskiej, która jasno wykrystalizowała stanowisko działaczy w kwestii relacji tożsamości regionalnej i narodowej. Bezpośrednio doprowadziło do niej utworzenie stowarzyszenia Kaszëbskô Jednota, które jako priorytetowy cel postawiło sobie uznanie społeczności kaszubskiej za mniejszość etniczną, co miałyby zapewnić ochronę kaszubskiej tożsamości kulturowej, a nie tylko ochronę języka. Spór o kategorię identyfikacji toczy się wśród

³⁸ Oficjalna strona Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego: www.kaszubi.pl (27.12.2012).

najaktywniejszych działaczy, jednak większość takiego kategorycznego utożsamiania stara się unikać. Jak zauważa Grzegorz Janusz, wieloletni ekspert współpracujący z Komisją Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP: „W dyskusjach kaszubskich ta kwestia do tej pory schodziła najczęściej na plan dalszy i ustępowała eksponowaniu własnej tożsamości regionalnej zmierzającej do zachowania i rozwoju własnego języka, obyczajów, tradycji i kultury. Jeśli już, to stosowano zasadę wypowiedzianą przez wywodzącego się ze środowiska kaszubskiego prof. Józefa Borzyszkowskiego: Na co dzień Kaszuba jest przede wszystkim Kaszubą, a w życiu uroczystym i oficjalnym – Kaszubą i Polakiem; w chwilach ważnej próby przede wszystkim Polakiem”³⁹.

ZKP realizuje swoje cele na równych zasadach z tradycją i kulturą narodową. Tożsamość regionalna jest niezwykle silna, oparta na odrębności kulturowej, jednak członkowie organizacji nie negują równolegle swej tożsamości narodowej. Jak zauważa Kazimierz Kleina, „Kaszuby, chociaż mają swoją odrębność, również językową, są takie same, jak cała Polska”⁴⁰. Brunon Synak, były Prezes ZKP określił to w następujący sposób: „Kaszubi mają bardziej skomplikowaną, nie tylko biało-czerwoną, ale i czarno-żółtą tożsamość”⁴¹. Wartym podkreślenia wydarzeniem, które było wyrazem tej identyfikacji, był Narodowy Spis Powszechny 2011, przed którym działacze Zrzeszenia prowadzili agitację, by obok tożsamości polskiej, deklarować również tożsamość kaszubską. Deklarację kaszubską złożyło wówczas 228 tys. osób, przy czym 212 tys. stanowiły deklaracje przynależności polsko-kaszubskiej, a 16 tys. - wyłącznie kaszubskiej.

Przedstawicielem trzeciej strategii – *dominandy narodowej* – jest Związek Podhalan⁴². To jedna z najstarszych i największych organizacji, skupiająca zarówno rodowitych Górali, ale także sympatyków, którzy chcą włączyć się w pielęgnowanie szeroko rozumianej kultury ziem górskich, wspieranie rozwoju ekonomicznego i propagowaniem dbałości o środowisko przyrodnicze. Jednak troska o region nie ma aspektu separatystycznego w odniesieniu do państwa jako całości, ale ma być środkiem w służbie ojczyźnie. Jak podkreślił prezes Związku Maciej Motor-Grelok w roku jubileuszowym 90-lecia powstania organizacji: „Związek Podhalan w dobie walki o przyszły kształt Eu-

³⁹ G. J a n u s z, *Dokąd zmierzają Kaszubi?*, „Pomerania”, kwiecień 2012, s. 16.

⁴⁰ http://www.spis.kaszubi.pl/index.php?event=newsdetails&news_id=35&parent_id=4&menu_id=1 (2.01.2013).

⁴¹ http://www.spis.kaszubi.pl/index.php?event=article&parent_id=19&menu_id=1 (2.01.2013).

⁴² Oficjalna strona Związku Podhalan: [http://www.zwiazek-podhalan.pl/\(27.12.2012\)](http://www.zwiazek-podhalan.pl/(27.12.2012)).

ropy a także świata powinien twardo trwać na pozycji powiązania naszej Tradycji góralskiej z Tradycją narodową, Polską. Górale zawsze byli gorącymi patriotami silnie podkreślali swoje chrześcijańskie, katolickie korzenie, w latach tworzenia się państwa Polskiego po latach zaborów aktywnie walczyli zbrojnie o niepodległość ojczyzny, w Drużynach Podhalańskich, Legionach czy Armii Hallera⁴³. Patriotyzm i dobro Polski zawsze były pierwszorzędnym celem aktywności Związku Podhalan, natomiast ich przywiązanie do „Małej Ojczyzny”, pielęgnowanie tożsamości regionalnej jest ściśle związane z ich tożsamością narodową, którą każdorazowo podkreślają. To przywiązanie do regionu ma swój wyraz w statutowej działalności, takiej jak m.in.: dokumentowanie kultury i sztuki góralskiej, organizowanie i prowadzenie zespołów folklorystycznych, form pracy świetlicowej i bibliotekarskiej, wycieczek krajoznawczych, zwalczanie alkoholizmu i innych przejawów zła społecznego, popularyzowanie osiągnięć naukowych i gospodarczych związanych z regionem, wydawanie własnych publikacji, tworzenie ośrodków swojszczyzny, oświaty i kultury czy zakładanie placówek etnograficznych i muzealnych dokumentujących kulturę regionu. Działania te mają na celu ochronę i promocję regionu jako dobra narodowego. Obok tych ściśle ukierunkowanych na region aktywności na koncie Związku są przedsięwzięcia ogólnonarodowe, takie jak: koncerty pieśni patriotycznych, wydarzenia religijne, w których modlitwa jest sprawowana w imię pomyślności ojczyzny, wystawa poświęcona działalności parlamentarnej Lecha Kaczyńskiego w latach 1991-1993 czy spotkania z politykami szczebla ogólnokrajowego.

*

Każda ze wskazanych organizacji regionalnych odwołuje się w swym przekazie do fundamentalnych potrzeb człowieka, pielęgnując i intensyfikując przywiązanie do miejsca. Miejsce to jednak ma różny wymiar – wąski i kategoriyczny, dopuszczający inne identyfikacje, czy szeroki i patriotyczny. Warto zauważyć, że podmioty te są jednocześnie aktywnymi i liczącymi się działaczami na regionalnej scenie politycznej⁴⁴ – ich działacze kandydują

⁴³ M. Motor-Grelak, *Drogowskaz na nowe czasy*, <http://www.zwiazek-podhalan.pl/news/62.html> (29.12.2012).

⁴⁴ Warto zwrócić w tym miejscu uwagę na fakt, że w wyborach samorządowych preferencja głosowania skupia się na małych partiach, co szczególnie widać w poziomie rad gmin i powiatów, gdzie relatywnie większe szanse na dobry rezultat mają komitety lokalne. Więcej: W. Wojtasik, *Drugorzędność wyborów samorządowych w teorii i badaniach empirycznych*, [w:] *Rola samorządu*

w wyborach samorządowych i popierają swoich kandydatów w pozostałych elekcjach. Deklarowane przez nich programy wyborcze odwołują się przede wszystkim do więzi wyborców z regionem. Jak wskazują badania, więź ta czyni z mieszkańców danego regionu pożądanymi wyborcami – zaangażowani w realizację działań na rzecz „swojego miejsca” z pewnością będą popierać postulaty działań na rzecz ich własnego otoczenia.

BIBLIOGRAFIA

- Appelt K., *Środkowy okres dorosłości. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać?*, [w:] *Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa*, red. A.I. Brzezińska, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne 2005.
- Bauman Z., *Dwa szkice o moralności ponowoczesnej*, Warszawa: Instytut Kultury 1994, s. 7-39.
- Baumeister R.F., Twenge J.M., Ciarocco N., *The inner world of rejection: Effects of social exclusion on emotion, cognition, and self-regulation*, [w:] *The social self: Cognitive, interpersonal, and intergroup perspectives*, red. J.P. Forgas, K. D. Williams, New York: Psychology Press 2002.
- Bertrand A.L., Wierzbicki Z.T., *Socjologia wsi w Stanach Zjednoczonych: stan i tendencje rozwojowe*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1970.
- Bokszański Z., *Tożsamości zbiorowe*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2005.
- Bretherton Ch., Fogler J., *The European Union as a Global Actor*, London–New York: Routledge 1999, s. 226.
- Crocker J., Park L.E., *The costly pursuit of self-esteem*, “Psychological Bulletin”, 2004, 130.
- Deaux K., Reid A., Mizrahi K., Cotting D., *Connecting the person to the social: The functions of social identification*, [w:] *The psychology of the self*, red. T.R. Tyler, R.M. Kramer, O.P. John, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum 1999.
- Encyclopedia of Human Relationships*, t. I, red. H.T. Reis, S. Sprecher, Thousand Oaks, CA: SAGE 2009.
- Ford T.E., Tonander G.R., *The role of differentiation between groups and social identity in stereotype formation*, “Social Psychology Quarterly”, 1998, 61.
- Giddens A., *Nowoczesność i tożsamość. „Ja” i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2006.
- http://www.spis.kaszubi.pl/index.php?event=article&parent_id=19&menu_id=1
- http://www.spis.kaszubi.pl/index.php?event=newsdetails&news_id=35&parent_id=4&menu_id=1
- Janusz G., *Dokąd zmierzają Kaszubi?*, „Pomerania”, 2012, kwiecień.
- Kapuściński R., *Lapidarium VI*, Warszawa: Czytelnik 2007.
- Kempy M., *Kultura narodowa wobec zmienności tradycji*, [w:] *Kultura narodowa i polityka*, red. J. Kurczewska, Warszawa: Oficyna Naukowa 2000.

- Kn e z I., *Attachment and identity as related to a place and its perceived climate*, "Journal of Environmental Psychology", 2005, 25.
- Ko c i s z e w s k i A., *Regionalizm mazowiecki*, „Studia Regionalne i Lokalne”, 1(8)(2002).
- Ko ł a k o w s k i L., O tożsamości zbiorowej, [w:] red. K. Michalski, *Tożsamość w czasach zmiany. Rozmowy w Castel Gandolfo*, Kraków: ZNAK.
- L e w i c k a M., *Identyfikacja z miejscem zamieszkania mieszkańców Warszawy: determinanty i konsekwencje*, [w:] red. *Spoleczna mapa Warszawy*, J. Grzelak, T. Zarycki, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar 2004.
- L e w i c k a M., *Place attachment, place identity, and place memory: Restoring the forgotten city past*, "Journal of Environmental Psychology", 2008, 28.
- L o n g K., S p e a r s R., *The self-esteem hypothesis revisited: Differentiation and disaffected*, [w:] *The social psychology of stereotyping and group life*, red. R. Spears, P.J. Oakes, N. Ellemers, S.A. Haslam, Oxford: Basil Blackwell 1997.
- M c G r e g o r I., R e e s h m a H., S o - J i n K., *Can ingroup affirmation relieve outgroup derogation*, "Journal of Experimental Social Psychology", 2008, 44.
- M i c h a l s k a A., *Indywidualny i kolektywny wymiar identyfikacji przestrzennej*, „Studia Regionalne i Lokalne”, 4(14)(2003).
- M i c h a l s k a A., *Psychospoleczne więzi z miejscem zamieszkania – na przykładzie wybranych osiedli łódzkich i wsi Brudzewice*, „Studia Regionalne i Lokalne”, 2002, nr 1(8).
- M o t o r - G r e l o k M., *Drogowskaz na nowe czasy*, <http://www.zwiazek-podhalan.pl/news/62.html> (29.12.2012).
- Oficjalna strona internetowa Ruchu Autonomii Śląska: www.autonomia.pl (27.12.2012).
- Oficjalna strona Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego: www.kaszubi.pl (27.12.2012).
- Oficjalna strona Związku Podhalan: <http://www.zwiazek-podhalan.pl> (27.12.2012).
- Statut Ruchu Autonomii Śląska: <http://autonomia.pl/n/statut-ruchu-autonomii-slaska> (27.12.2012).
- S t r a s s o l d o R., *Globalism and localism: Theoretical reflections and some evidence*, [w:] *Globalization and Territorial Identities*, red. Z. Milnar, Aldershot: Avebury, 1992.
- S t r e l a u J., D o l i Ń s k i D., *Psychologia. Podręcznik akademicki*, t. II, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne 2008.
- S z c z e p a ń s k i M., Ś l i z A., *Dylematy regionalnej tożsamości. Przypadek Górnego Śląska*, „Śląsk”, 2010, nr 10.
- T a j f e l H., *Human Groups and Social Categories: Studies in Social Psychology*, Cambridge: CUP Archive 1981.
- T h a u s S., A q u i n o K., *Self-Defeating Behaviors in Organizations: The Relationship Between Thwarted Belonging and Interpersonal Work Behaviors*, "Journal of Applied Psychology", 92(2007), No. 3.
- T u r n e r J.C., *Towards a cognitive redefinition of the social group*, [w:] *Social identity and intergroup relations*, red. H. Tajfel, Cambridge: Cambridge University Press 2010.
- T u r o w s k i J., *Uwarunkowania identyfikacji mieszkańców z osiedlem-na podstawie badań*, [w:] *Przemiany miejskich społeczności lokalnych w Polsce*, red. S. Nowakowski, Warszawa: PWN 1974.
- T u r o w s k i J., *Więź społeczna w grupie*, [w:] *Zbiowości terytorialne i więzi społeczne. Studia i szkice socjologiczne dedykowane prof. W. Piotrowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, red. O. Starosta, Łódź: Wydawnictwo UŁ 1995.

- Wellman B., Carrington P.J., Hall A., *Networks as personal community*, [w:] *Social Structures. A Network Approach*, red. B. Wellman, S.D. Berkovitz, Cambridge: Cambridge University Press 1988.
- Wojtasik W., *Drugorzędność wyborów samorządowych w teorii i badaniach empirycznych*, [w:] *Rola samorządu terytorialnego w modernizacji Polski*, red. M. Barański, A. Czyż, S. Kubas, Katowice: Wydawnictwo Naukowe „Śląsk” 2010.
- Wysocka E., *Młodzież o sobie – potrzeby, plany, ocena rzeczywistości i własnych możliwości kreowania życia jako wyznacznik społecznej aktywizacji vs wyuczonej bezradności*, <http://www.przeciw-ubostwu.brpo.gov.pl/pliki/1233561012.pdf> (21.12.2012).

PLACE IDENTITY
IN THE STRATEGIES
OF POLISH REGIONAL ORGANIZATIONS

Summary

The author's main area of reflection is location (place) identity. The processes of constructing and subsequent cultivating of one's loyalty to the place and one's identification with it rely on two psychological mechanisms: the need for belonging and social identity. Regional identity, which marks the foundation of the activity of regional organizations, is a special kind of social identity. The article focuses on how the relationship between regional and national identity is built in the communications and activity of regional organizations. The author suggests her own unique classification of strategies: *regional autonomy*, *national and regional dichotomy* and the *national dominant*.

Słowa kluczowe: tożsamość społeczna, tożsamość regionalna, tożsamość narodowa, potrzeba przynależności.

Key words: social identity, regional identity, national identity, need for belonging.

Translated by: Konrad Klimkowski